

10. Sünnet töreni davetiyelerinin söylemsel işlevleri¹

Meltem SARGIN²

APA: Sargin, M. (2024). Sünnet töreni davetiyelerinin söylemsel işlevleri. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (38), 192-204. DOI: 10.29000/rumelide.1439595.

Öz

En geniş tanımıyla toplumsal pratikler olarak tanımlanan söylem, dilbilimsel bakış açısına göre toplumda tekrarlanarak gelenekselleşmiş metin üretimi biçimlerine verilen addır. Bir başka deyişle, metinler söylemin somut ürünlerini oluşturmaktadır. Farklı toplumsal bağlamlarda üretilen farklı metin türlerinin belli işlevleri yerine getirmek üzere özelleşmiş olduğu görülmektedir. Bu metinler arasında kültürümüzde saygı ve nezaketin bir sembolü olan davetiye metinleri de yer almakta alanyazında ayrı bir metin türü olarak incelenmektedir. Temelde sosyo-kültürel bir iletişim işlevini yerine getirmesi amaçlanan pek çok metin türünün aynı zamanda bazı söylem işlevlerini de yerine getirdiği görülmektedir. Davetiye metinleri içerisinde özellikle, kültürümüzde tıbbi bir işlem olmaktan çok daha fazla anlam yüklenen, sünnet töreni davetiye metinlerinin 'davet etme' edimsel işlevinin ötesinde mesajlar içeren ve söylemsel işlevler üstlenen metinler olduğu dikkat çekmektedir. Bu noktadan hareketle, bu çalışmada 30 adet farklı sünnet davetiyesinden oluşan bir bütüncü oluşturulmuştur. Bütüncüde yer alan davetiye metinleri Eleştirel Söylem Çözümlemesi kuramsal çerçevesinde incelenmiştir. Yapılan yapısal ve ayrıntılı çözümleme sonucunda söz konusu davetiye metinlerinin tür özellikleri doğrultusunda davet etmeye ilişkin bağlamsal bilgilerin yanı sıra büyük ölçüde dini ve cinsiyetçi söyleme hizmet eden dilsel seçimler içerdiği saptanmıştır. Bu dilsel seçimlerin sözü edilen söylemlerin meşrulaşması ve yeniden üretilmesi sürecinde rol oynadığı düşünülmektedir. Çalışmanın bulguları nicel bulgular ve nitel bulgular olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: metin türü, davetiye, cinsiyetçi söylem, dini söylem, Eleştirel Söylem Çözümlemesi

¹ **Beyan (Tez/ Bildiri):** Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.

Finansman: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.

Telif Hakkı & Lisans: Yazarlar dergide yayımlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

Kaynak: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

Benzerlik Raporu: Alındı – Turnitin, Oran: %12

Etik Şikayeti: editor@rumelide.com

Makale Türü: Araştırma makalesi, **Makale Kayıt Tarihi:** 07.12.2023-**Kabul Tarihi:** 20.02.2024-**Yayın Tarihi:** 21.02.2024; **DOI:** 10.29000/rumelide.1439595

Hakem Değerlendirmesi: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körlleme

² Dr. Öğr. Üyesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Dilbilimi Bölümü /Dr., Dokuz Eylül University, Faculty of Letters, Department of Linguistics (İzmir, Türkiye), meltem.sargin@deu.edu.tr, **ORCID ID:** 0000-0003-1298-4142 **ROR ID:** https://ror.org/ oodb8b73, **ISNI:** 0000 0001 2183 9022, **Crossreff Funder ID:** 501100005771

Discursive functions of circumcision ceremony invitations³

Abstract

Discourse, defined in its broadest sense as social practices, is, from a linguistic point of view, the name given to forms of text production that are repeated and conventionalized in society. In other words, texts constitute the concrete products of discourse. Different text types produced in different social contexts are specialized to fulfill certain functions. Among these, invitation texts, which are a symbol of respect and courtesy in our culture, are considered and analyzed as a separate text type in the literature. It is seen that many text types, which are basically intended to fulfill a socio-cultural communicative function, also fulfill some discourse functions. Among the invitation texts, it is especially noteworthy that the invitation texts for circumcision ceremonies, which mean more than a medical procedure in our culture, are texts that contain messages and discursive functions beyond the performative function of 'invitation'. From this point of view, a corpus of 30 different circumcision invitations was created in this study. The invitation texts in the corpus were analyzed within the theoretical framework of Critical Discourse Analysis. As a result of the structural and detailed analysis, it was determined that the invitation texts in question contain linguistic choices that largely serve religious and sexist discourse, as well as contextual information about the invitation in line with their genre characteristics. These linguistic choices are thought to play a role in the legitimization and reproduction of these discourses. The findings of the study are presented under two headings: quantitative findings and qualitative findings.

Keywords: text type, invitation, sexist discourse, religious discourse, Critical Discourse Analysis

1. Giriş

İnsanlar doğaları gereği birbirleriyle etkileşim içerisinde bulunmakta, bu etkileşim ileti alıp verme, konuşma, yazı veya diğer iletişim biçimleri aracılığıyla duygu ve düşünceleri paylaşma şeklinde gerçekleşmektedir. Dilsel ve diğer gösterebilimsel kaynaklarla anlam oluşturma işlevini yerine getiren bu durum 'söylem' olarak adlandırılmaktadır (Stillar, 1998, s. 12). Bu tanımdan anlaşılacağı gibi, aslında söylemin dilin ötesine geçip onu da içine alan daha geniş bir kapsamı bulunmaktadır. Ancak dilsel açıdan bakılacak olursa, söylemi bir tür metin oluşturma geleneği olarak tanımlamak da mümkündür; çünkü dil, iletişimi sağlamanın ötesinde önemli toplumsal işlevleri yerine getiren çok yönlü bir olgudur. Toplumun bir parçası olan dil aynı zamanda da toplumsal bir süreçtir. Bu süreç, toplumun dil-dışı yapıları tarafından koşullandırılmaktadır. Dil kullanıcıları dili, bu toplumsal koşullandırmanın oluşturduğu geleneğe uygun biçimde kullanmaktadırlar (Fairclough, 1989, s. 23). Böylece şekillenen dil kullanımı aracılığıyla üretilen belli metinler belli söylemlerin somutlaşmasını sağlamaktadır (Stillar 1998, s. 12). Gelenekler zaman içerisinde oluşup kuşaktan kuşağa aktarıldığı için söylemler hem

³ It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation process of this study and all the studies utilised are indicated in the bibliography.

Conflict of Interest: No conflict of interest is declared.

Funding: No external funding was used to support this research.

Copyright & Licence: The authors own the copyright of their work published in the journal and their work is published under the CC BY-NC 4.0 licence.

Source: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all the studies used are stated in the bibliography.

Similarity Report: Received - Turnitin, Rate: 12

Ethics Complaint: editor@rumelide.com

Article Type: Research article, Article Registration Date: 07.12.2023-Acceptance Date: 20.02.2024-Publication Date: 21.02.2024; DOI: 10.29000/rumelide.1439595

Peer Review: Two External Referees / Double Blind

artsüremli hem de metinlerarası özellikler taşımaktadır. Dolayısıyla, metinlerde sistematik olarak kullanılan dilsel yapılar yer almakta ve bir metin türünün kendine özgü özelliklerini bu yapılar belirlemektedir (Kress, 1989, s. 29).

Swales'in (1990, s. 58) tür kavramına ilişkin "bir dizi iletişimsel amacı paylaşan üyelerden oluşan iletişimsel bir olay" tanımından yola çıkarak metin türünü "iletişimsel bir amacı yerine getirmek için üretilen, büyük ölçekli ve küçük ölçekli yapıda ortak özellikler taşıyan metin dağarı" şeklinde tanımlayabiliriz. Özyıldırım (2001, s. 68) tür kavramını "yazınsal bağlantısı olan ya da olmayan her türlü yazılı ya da sözlü metin" olarak tanımlamakta ve dini eserler, antlaşmalar, reklamlar, yasa metinleri, bilimsel araştırma makaleleri, gazete haberleri vb. şeklinde örneklendirmektedir. Türler kendilerine özgü özellik ve yapıya sahip olup belirli toplumsal olaylardan ortaya çıkmakta, belirli bir amaç taşımakta, bir ya da daha fazla katılımcı ile gerçekleşmektedirler (Özyıldırım, 2010, s. 20). Bir toplumsal olayın katılımcıları, bu vesileyle oluşturulan metnin üreticisi ve/veya alıcısı olabilirler. Türler üretici ve alıcıları eyleme yönlendirmekte ve onlara aşına oldukları dili kullanarak amaçlarını gerçekleştirme yolları sağlamaktadır (Hyland, 2009, s. 26).

Yukarıda sözünü ettiğimiz 'metin türü' özelliklerini taşıyan türlerden birinin de davetiye metinleri olduğu görülmektedir. Davetiye metinleri toplumsal bir olaydan (nikah, düğün, sünnet, doğumgünü, açılış vb.) ortaya çıkmakta, birden fazla katılımcıyı (davet eden/ler ve davet edilen/ler) içermekte, katılımcıları bir eyleme yönlendirmekte ve hem dil-içi hem de dil-dışı olmak üzere kendine özgü özellik ve yapılar sergilemektedir. Davetiye türünün biçimsel ve işlevsel özellikleri Türk alanyazınında Çubukçu (2005) ve Karahan (2005) tarafından düğün davetiyeleri bağlamında araştırılmıştır. Ömür (2012) ise Almanca ve Türkçe davetiye örneklerini biçim, içerik ve dilsel işlevler açısından karşılaştırmıştır. Yabancı alanyazında da yine düğün davetiyeleri konusunda yapılmış çalışmalar (Sawalmeh 2015; Faramarzi, Elekaei ve Tabrizi 2015; Ahmed 2019) bulunmaktadır. Bu çalışmaların yoğunlukla Ortadoğu ülkelerindeki üniversitelerde yapılmış olması dikkat çekmekte ve doğu kültüründe evlilik ve düğün törenlerine verilen büyük önemden kaynaklanıyor olabileceği akla gelmektedir.

Çalışmamıza konu olan sünnet davetiyeleri konusunda alanyazında yapılmış özgül bir çalışmaya rastlanmamasına karşın sünnetin ve sünnet törenlerinin kültürümüzde en az evlilik törenleri kadar yeri ve önemi olduğu bilinmektedir. Söz konusu davetiyeler evlilik davetiyeleri ile biçim ve içerik açısından ortak yönler taşımasına karşın kendine özgü dikkat çekici özellikler sergilemekte bu açıdan da dilbilimsel yönden incelenmeyi hak etmektedir. Buradan hareketle çalışmamızın amacı sünnet davetiyesi metinlerindeki dilsel seçimlerin metin türü özelliklerine uygun olarak 'davet etmek' işlevini yerine getirmenin yanısıra ne gibi ideolojik işlevleri üstlendiğinin ortaya çıkarılmasıdır.

2. Kuramsal artalan

Çalışmamıza artalan bilgisi sağlamak açısından öncelikle kısaca sünnetin ne olduğuna ve kültürümüzdeki yerine değinmenin yerinde olacağı düşünülmektedir. En eski ve en sık uygulanan cerrahi girişimlerden biri olarak kabul edilen sünnet (Sivaslı ve diğerleri, 2003, s. 114), erkek üreme organının ucundaki prepsiyumun, penisi ortaya çıkaracak şekilde kesilmesi olarak tanımlanır (Yılmaz ve diğerleri, 2008, s. 94). Sünnet, dünyanın belirli bölgelerinde dini ve kültürel inançlar sebebiyle yapılırken, bazen de tıbbi amaçlarla belirli endikasyonlarda ya da tıbben yararlı olduğu düşünülerek yapılmaktadır (Lerman ve Liao, 2001, s. 48). Her yıl sünnet edilen erkek çocuğu sayısının 13.3 milyon olduğu bildirilmiştir (Dekkers ve diğ. 2005'ten akt. Yavuz ve diğ. 2012, s. 63). Dünya Sağlık Örgütü (WHO)'ne göre, dünya genelindeki 15 yaş ve üzeri erkeklerin %30-33'ünün sünnetli olduğu

düşünülmektedir. Türkiye açısından bakıldığında ise uygulamanın oldukça yaygın olduğu söylenebilir ve erkeklerin %100'ünün sünnetli olduğu kabul edilmektedir (Sivashlı ve diğerleri, 2003, s. 115).

Ülkemizde uygulanan sünnetin tıbbi olmaktan çok dini ve geleneksel nedenlere dayandığı bilinmektedir. Zira Müslümanların din kitabı olan Kur'an-ı Kerim'de sünnetle ilgili bir ayet ve hüküm bulunmamaktadır (Çinpolat, 2017, s. 122). Müslümanlıktan çok önce Yahudilik dininde var olan ve farz olarak görülen sünnetin aslında antik Mısır'a kadar uzandığı ve pek çok uygarlıkta da uygulandığı tarihi kayıtlardan anlaşılmaktadır. Hz. Muhammed hadislerinde, sünnetin erkeklere yakışan bir davranış olduğunu ifade etmiştir (Kadioğlu ve diğ. 2006, s. 7). Bu yüzden, her ne kadar İslam'da sünnet kesin bir emir olmasa da, Müslümanlar arasında büyük simgesel önemi olan bir gelenek olarak günümüzde de varlığını sürdürmektedir (Solomon ve Noll, 2007, s. 90). Oysa bazı bilim çevrelerince sünnetin tıbbi bir gereklilik olmadığı sürece yapılmasının tıbbi ve psikolojik açıdan sakıncalı olacağı, hasta hakları ve etik açısından uygun olmadığı da ileri sürülmektedir (Şengül ve Bulut, 2018, s. 12). Buna karşın Türkiye'de sünnet olmak erkeklik ve güç ile özdeşleştirilmekte, toplumsal etkilerin sünnetin olası olumsuz etkilerinin bile görmezden gelinmesine neden olduğu gözlemlenmektedir. Aksine, Ülkemizde sünnet olmamanın kabul edilmediği, erkek çocukların bu durumdan utanç duyarak kendilerini kusurlu hissettikleri saptanmıştır (Öztürk 1973, s. 49-59; 2004, s. 75-97).

Kısacası, erkek çocukların sünnet olması dini bir vecibenin yerine getirilmesi ve erkeklığe adım atılması olarak görülerek törenlerle (mevlid okutulması, operasyonun davetliler önünde yapılması, çocuğa oldukça süslü, gösterişli giysiler giydirilmesi, davul zurna eşliğinde arabalarla tur atılması, bazen yemekli olan şaşaalı düğünler yapılması, vb.) kutlanmaktadır. Bu durum, çoğu zaman tıbbi bir uygulamanın çok ötesine geçen bu toplumsal olayın katılımcıları olan sünnet töreninin ev sahipleri ve davetliler arasındaki iletişimi sağlayan sünnet davetiyelerine de yansımakta, sünnet töreni davetiyeleri dini ve cinsiyetçi ideolojileri kodlayan dilsel seçimler içermektedir.

2.1. Eleştirel Söylem Çözümlemesi

Çalışmamız için anahtar bir kavram niteliği taşıyan 'söylem' günümüzde pek çok farklı bilimsel alanda (dilbilim, tarih, psikoloji, sosyoloji, medya çalışmaları, vb.) farklı yaklaşımlarla ele alınmaktadır. Genel anlamda 'toplumsal pratikler' olarak tanımlanan söylemin bu çerçevede 'dünyayı kurgulama ve sosyal süreçleri inşa etme' işlevinden söz edilmektedir (Phillips ve Hardy, 2002: 3). Dilbilimsel açıdan bakıldığında, söylemin bu işlevlerinin dil aracılığıyla gerçekleştirildiği düşünülmektedir. Buna göre söylem, insanların belli toplumsal durumlarda belli dilsel örüntüleri kullanması anlamına gelmekte ve söylem çözümlemesi de sözlü ve yazılı metinlerdeki bu örüntüleri ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır (Ercan ve Marsh, 2016: 316).

Görüldüğü üzere, toplumsal bir görüngü olan dil, yalnızca iletişimi sağlama işlevini yerine getirmemekte aynı zamanda da toplumu biçimlendirmektedir (Kress, 1989'dan akt. Wodak ve Meyer, 2001, s. 6). Dil kullanımının toplumsal ve kültürel yönünü yansıtan sözlü ve yazılı metinler söylemin somut örneklerini oluşturmakta, başka bir deyişle soyut bir kavram olan söylem metinlerle somutlaşmaktadır (İşeri, 2022, s. 87). Metinlerden yola çıkarak yüzey yapıda dil aracılığıyla kodlanan derin yapıdaki ideolojileri ortaya çıkarmayı amaçlayan bakış açısı Eleştirel Söylem Çözümlemesidir (ESC). Eleştirel Söylem Çözümlemesini diğer söylem çözümlemesi biçimlerinden ayıran öge, "eleştirel" olma niteliğinde yatmaktadır. "Eleştirel" olma, örtük bağlantı ve nedenleri gösterme ve müdahil olma anlamına gelmektedir (Fairclough, 1992, s. 9). Bu bakış açısıyla yapılan çalışmalarda dil kullanımının yanı sıra toplumsal ve kültürel süreç ve yapıların dilsel özelliklerine odaklanılmaktadır (Fairclough ve Wodak,

1997, s. 271-280). Çünkü söylem yapıları toplumdaki güç ve baskınlık ilişkilerini kabul ettirme, onaylama, meşrulaştırma, yeniden üretme ya da onlara karşı çıkma işlevini yerine getirmektedir (Van Dijk, 2001, s. 352). Sözlü ve yazılı metinlerdeki söylem yapıları aracılığıyla toplumdaki bireylerin zihinlerinin kontrol edilmesinin dolaylı fakat önemli bir yol olduğu ileri sürülmektedir (Van Dijk, 2015, s. 472).

Sünnet davetiyelerinde yer alan dini ve cinsiyetçi dil kullanımları davetiye metinlerinin temel işlevi olan davet etme işlevinin yanı sıra ideolojik bir işleve hizmet etmektedir. İdeoloji kavramı ülkemizde genellikle siyasetle ilişkilendirilse de aslında siyaseti de içeren daha geniş kapsamlı bir kavramdır. Kişinin ya da toplumun dünyayı anlamlandırırken başvurduğu inançlar, değerler ve ulamlar dizgesi olarak tanımlanabilen ideoloji (Oktar, 2002, s. 37) siyasetin yanısıra din, etik ve estetik değerleri de içermektedir (Oktar ve Değer 2002, s. 65). Bu tür değerler toplumlarda genellikle değişme karşı koymakta, yani var olan ideolojilerin yeniden üretilmesi istenmektedir. Sünnet bağlamında düşünürsek din ile bağdaştırılan bu geleneğin sürdürülmesi ve sünnet edilen erkek çocukların övülerek onurlandırılması suretiyle eril cinsiyetin toplumdaki hakimiyetinin devam ettirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amacın yansımalarını taşıyan sünnet davetiye metinlerinden yola çıkarak toplumda sünnet geleneğine yüklenen anlamlara ulaşmak mümkündür. Bu da eleştirel bir bakış açısıyla mümkün görülmektedir.

3. Yöntem ve bütünce

ESÇ'nin uygulanış biçimine ilişkin kesin bir kuram ve yöntemin kullanılması söz konusu olmamaktadır. Çünkü alanyazında bu konuda farklı yaklaşımlar ve uygulamalar olduğu görülmektedir. Buna karşın Jäger (2001, s. 53) tarafından önerilen, ESÇ yaparken izlenebilecek aşamalar hem bu konudaki yaklaşımların bir uzlaşımını ortaya koymakta hem de araştırmacılar için pratik bir yöntem oluşturmaktadır:

- söylem düzleminin belirlenmesi: örneğin, yazılı basın, kadın dergileri, pop şarkıları gibi,
- bütünceyi oluşturma: söylem düzlemini temsil ettiği düşünülen metinlerin belirlenmesi ve seçilmesi,
- yapısal çözümleme: bütüncenin içinde yer aldığı söylem türünün değerlendirilmesi,
- ayrıntılı çözümleme: metinsel çözümleme (dilbilimsel yaklaşımla metinlerde ideolojiyi kodlayan dilsel düzeneklerin ve işlevlerinin belirlenmesi),
- sonuçların söylem alanıyla ilişkilendirilmesi: çözümlemeden elde edilen sonuçların söylem alanının ideolojisini nasıl ve ne ölçüde yansıttığının belirlenmesi.

Yukarıdaki uygulama basamaklarının sünnet davetiye metinlerinin uygulanması için de uygun olduğu düşünülmektedir. Buna göre çalışmanın söylem düzlemini sünnet davetiyeleri oluşturmaktadır. Bu düzlemden oluşturulan bir bütünce üzerinde çalışılmıştır. Yapısal çözümlemede öncelikle davetiyelerin metin türü açısından genel özellikleri incelenmiştir. Ayrıntılı çözümlemede ise dini ve cinsiyetçi ideolojiyi kodlayan dilsel düzenekler belirlenmiştir. Elde edilen bulgular eleştirel bir bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Çalışmanın bütüncesine gelince, günümüzde her ne kadar toplumsal iletişim büyük ölçüde dijital ortamlar aracılığıyla yürütülse de davetiye bastırma ve dağıtma geleneği hala etkili bir biçimde

sürdürülmektedir. ‘Davet etme’ kavramı katılımcıları toplumsal bir etkinliğe çağırma işlevini yerine getirme anlamına geldiği gibi saygı ve kibarlık tutumlarının da sergilenmesini gerektirmektedir. Bu yüzden dijital ortamda da paylaşılsa, iş yeri ya da apartman duyuru panosuna da iliştirilse mutlaka davetiye formatına uyan bir çağrı iletisi hazırlanmaktadır.

Bu çalışmada davetiye basan farklı matbaalardan 30 adet sünnet davetiyesi örneği toplanarak bir bütüncü oluşturulmuştur. Söz konusu matbaalar İzmir ilinin tarihi çarşısı olan Kemeraltı’nda bulunan ve otuz yıldan fazla zamandır faaliyet gösteren işletmelerdir. Ancak bütüncüde yer alan davetiyelerin İzmir’e özgü yerel metinler olmadığı, yurt çapında faaliyet gösteren matbaaların online sitelerinde de aynı ve benzerlerinin bulunduğu saptanmıştır. Bütüncenin 30 davetiyeyle sınırlandırılmasının nedeni de çok sayıda davetiye metninin aynı ya da çok benzer olmasıdır. Çalışmamız dilbilimsel bir çalışma olduğu için davetiyelerin metin kısımları incelenerek dil-dışı ögeler çalışmanın kapsamına dahil edilmemiştir.

4. Bulgular ve tartışma

Çalışmadan elde edilen bulgular yöntem kısmında belirlenen basamaklara göre incelenecek olursa öncelikle davet etme işlevini yerine getirmesi amaçlanarak hazırlanmış sünnet davetiyelerinde söz konusu toplumsal olayın bağlamsal bilgilerinin yer aldığı görülmektedir. Bağlamanın ögelerini durum, katılımcılar, mekan, zaman ve niyet oluşturmaktadır. Sünnet davetiyelerinde de durumun sünnet, katılımcıların sünnet edilecek çocuk, ailesi ve davetliler olduğuna, törenin yapılacağı yer ve zamana ilişkin bilgiler yer almaktadır. Bu bağlamdaki niyet ise bu olayı davetlilerin katılımıyla deneyimleme isteği ve bundan duyulacak memnuniyetin ifade edilmesiyle gösterilmektedir.

Ayrıntılı çözümleme sözcüksel, dilbilgisel ve sözdizimsel düzlemlerde yapılabilir. Bizim çalışmamıza uygunluğu açısından metinler sözcüksel düzlemde incelenmiş ve sözcük öbeği seçimlerinin ne gibi işlevleri yerine getirdiği saptanmaya çalışılmıştır. Bu şekilde elde edilen bulguları nicel ve nitel bulgular olmak üzere iki farklı alt başlıkta incelemek mümkündür.

4.1. Nicel bulgular

Çalışmanın öncelikle nicel bulgularının incelenmesi davetiyelerde saptanan işlevlerin listelenmesi ve sayısal olarak karşılaştırılması açısından daha uygun görülmektedir. İncelenen davetiye sayısı ve içerdikleri işlevlere göre saptanan nicel bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. Nicel bulgular

İŞLEVLER	DAVETİYE SAYISI
Yalnızca davet etme işlevini yerine getiren davetiyeler	5
Dini kullanımlar içeren davetiyeler	6
Cinsiyetçi dil kullanımı içeren davetiyeler	3
Hem dini hem cinsiyetçi dil kullanımı içeren davetiyeler	2
Korku unsuru içeren davetiyeler	6
Hem korku unsuru hem dini kullanımlar içeren davetiyeler	3
Hem korku unsuru hem cinsiyetçi dil kullanımı içeren davetiyeler	1
Cesaret unsuru içeren davetiyeler	1
Hem cesaret unsuru hem cinsiyetçi dil kullanımı içeren davetiyeler	2

Diğer	1
TOPLAM	30

Görüldüğü gibi davetiyelerin sayıca oldukça az bir kesimi yalnızca davet etme işlevini yerine getirmekte büyük bir bölümü ise yapılan dilsel seçimlerle farklı işlevler içermektedir. Bu işlevlerde çakışmalar olduğu, bir davetiyenin birden fazla işlevi yerine getirecek şekilde düzenlenebildiği görülmektedir. Buna göre davetiyelerin büyük çoğunluğunda dini ifadelerin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Cinsiyetçi dil kullanımı içeren ifadeler az gibi görülse de korku ve cesarete ilişkin dilsel seçimlerin yapılması örtük biçimde ‘erkeklik’ kavramıyla ilişki kurmaktadır. Bütüncede saptanan ve sayısal verilere dönüştürülen bu bulguların nitel özelliklerinin örneklendirilmesi daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır.

4.2. Nitel bulgular

Davetiyelerin bir kısmında kültürel öğeler çoğunlukta bir çok davetiyede cinsiyetçi dilsel kullanımlar dikkat çekmektedir. Kültürel öğelerin bulunduğu davetiyelerde dini gönderimlere başvurulduğu görülmektedir. Örneklere bakıldığında sünnetin erkeklikle ilişkilendirildiği, çoğu davetiyede ‘erkek olmak’, ‘erkeklige adım atmak’, ‘delikanlı olmak’ şeklinde kullanımların bulunduğu görülmektedir. Bu dilsel seçimler çocukların sünnet olmadan erkek olarak görülmediğini ve sünnet olmak için cesaretlendirildiğini gösterir niteliktedir. Davetiyelerden alınan aşağıdaki metin parçalarındaki dilsel seçimler nitel bulgulara örnek teşkil etmektedir.

Yalnızca davet etme işlevini yerine getiren davetiyeler

Aşağıdaki örneklerde davetiyelerdeki dil kullanımının yalnızca davet etme işlevini yerine getirdiği görülmektedir:

- “İyi günde ve kötü günde bizi hiçbir zaman yalnız bırakmayan siz değerli dostlarımızı oğlumuzun Sünnet Merasimine *bekliyoruz*.”
- “Beni seven herkesi Sünnet Düğünümde görmekten mutluluk duyarım.”
- “Oğlumuz Emre’nin Sünnet Düğünü’nde siz nezih dostlarımızı *aramızda görmekten mutluluk duyarız*.”
- “Oğlumuz Ahmet’in Sünnet Düğünü’nde siz değerli dostlarımızla *birlikte bu mutlu anımızı paylaşmak istiyoruz*.”
- “Sevgili oğullarımızın Sünnet Merasimlerinde siz sevgili *dostlarımızı aramızda görmek bizleri memnun edecektir*.”

Örneklere bakıldığında, ‘bekliyoruz’ ‘aramızda görmekten mutluluk duyarız’, ‘sizleri görmek bizi mutlu edecektir’ şeklinde davet etme işlevini örtük olarak yerine getiren dil kullanımlarına rastlanmaktadır. Bu davetiyelerin davet etme işlevi dışında hiçbir işlevi yerine getirmediği görülmektedir.

Dini kullanımlar içeren davetiyeler

Bütüncedeki davetiyelerde dini unsurların da dil kullanımında büyük bir rol oynadığı görülmektedir. Aşağıdaki örneklerde de sünnete çok büyük bir dini anlam yüklendiği ve bu anlamın birçok sünnet davetiyesine dilsel kullanım olarak yansıdığı görülmektedir. Bu örneklere bakıldığında birçoğunda

sünnetin farz olduğu, müslümanlığın ilk şartı olduğu söylenirken yalnızca son iki örnekte gelenek olduğundan bahsedilmesi, sünnete nasıl bir dini anlam yüklendiğini kanıtlar niteliktedir:

- “Büyüdüm artık *Maşallah*, çocukluğuma *eyvallah*, buyurun sünnetime, damat olurum *İnşallah*.”
- “*Hız. Peygamberin emridir sünnet*, bana da nasip oldu bu mürvet. Duyanlar duymayanlara duyursun, arzu eden herkes sünnetime buyursun.”
- “*Dünyada Kuran ahirette iman, geldik dünyaya Müslüman, Müslümanlığın şartı sünnet*, cümlemizin mekanı olsun *cennet*, bize de *nasipmiş sünnet*. Sünnetimize bekleriz.”
- “*Yüce dinimiz emretmiş, duydum ki bu sünnetmiş*, küçük yüreğimle mutluluk dileğimle, sizleri de bekliyorum sünnet düşünümüne.”
- “*Ey Muhammed'in ümmeti, sevgili Peygamberimizin (s.a.v.) Sünneti, Müslümanların güzel adeti*, sıram geldi sünnet oluyorum. Beni sevenleri sünnetime bekliyorum.”
- “*Allah'ın Emri, Peygamberin Sünneti Bütün Müslümanların En Önemli Adeti* sünnetimize gelirsiniz üzerinize olsun *Allah'ın Selameti*”

Yukarıdaki davetiye örneklerinde kullanılan Arapça sözcükler, Allah'a, Peygambere ve Kuran'a gönderimde bulunan sözcük öbekleri görülmektedir. Kur'an Arapça bir metin olarak indirilmiş ve bu dili en kapsamlı şekilde kullanmış olduğundan (Dereli, 2012, s. 29), *Maşallah*, *İnşallah*, *Eyvallah* gibi Arapça sözcüklerin dini gönderimleri olduğu kabul edilmektedir.

Cinsiyetçi dil kullanımları içeren davetiyeler

Araştırmaya dahil edilen birçok davetiyede bulunan ‘erkek olmak’ ‘adam olmak’ ‘erkekliğe adım atmak’ gibi dilsel seçimler, sünneti erkek olmanın bir şartı gibi göstererek hem sünnet olmayı hem de eril cinsiyeti yücelterek kutlanacak değerde olduğunu sezdirmektedir:

- “Oğlumuz Burak'ın *erkekliğe ilk adımı atacağı* bu özel günde siz değerli dostlarımızı da aramızda görmekten onur duyarız.”
- “Büyüdüm *erkek oluyorum*, bu mutlu günümüne tüm sevenlerimi bekliyorum.”
- “*Erkekliğin şartı ikidir, birincisi sünnet olmak*, ikincisi asker olmak. Şimdi sünnet oluyorum, bu günümüne tüm sevenlerimi bekliyorum.”

Hem dini hem cinsiyetçi kullanımlar içeren davetiyeler

Bütüncenin bu bölümünü oluşturan örneklerde dini ve cinsiyetçi kullanımlar birlikte görülmektedir. ‘Erkek olmak’ ‘Adam olmak’ gibi kullanımların yanı sıra ‘Maşaallah’ ‘İnşallah’ gibi dini kullanımlara rastlamaktayız:

- “Oğlumuz Emre Diyor ki; Sünnet Oluyorum *Mâşâallah*, *büyük adam oluyorum İnşâallah*. Bu mutlu günümüzde siz değerli dostlarımızı aramızda görmekten kıvanç duyacağız.”
- “*Her müslüman gelsin görsün*, sünnet olup erkek olacak, gelirsiniz mutlu kalacak.”

Yukarıdaki örneklerde sünnet olmak hem dini hem de cinsiyet açısından bir gereklilik olarak gösterilmektedir.

Korku unsuru içeren davetiyeler

Dikkat çeken bir başka unsur da sünnet olacak çocuğun duyduğu korkunun dil kullanımına yansıtılmasıdır. Korku unsuru taşıyan davetiyelerin tümünün çocuğun ağzından yazılmış olduğu görülmektedir. Bu durum, korkuyu daha gerçek kılmakla beraber bu işlemin çocuklar için büyük bir korku unsuru olduğunu yansıtmaktadır. Örneklerde duyulan korkunun açıkça, hatta medet umarcasına belirtildiği görülmektedir:

- “*Biraz korkum olacak, biraz rengim solacak, sünnetçi amca gelip bir parçacık çalacak. Bu mutlu gün içimizde ebediyen kalacak. Biliyorum en bahtiyar annem ile babam olacak.*”

- “*Halalar, teyzeler, amcalar, gelin beni yalnız koymayın. Kesecekmiş aman şaka sanmayın.*”

- “*Sünnetim var, yalnız bırakmayın. Biraz korkuyorum yanlış anlamayın.*”

- “*Bahar gelmiş neyleyim, derdimi kime söyleyeyim, beni de kesecekler dostlar, şimdi ben neyleyim?*”
- “*Çok ağladım dinlemediler, artık büyüdün ayıp olur dediler, mecbur oldum boyun eğmeye, ne olur dostlar gelin sünnetimde beni teselli etmeye.*”
- “*Sünnetçi amca sordu son kararın mı oğlum? İçime bir korku doğdu, joker hakkımı kullanıyorum, anne ve babama danışıyorum, dediler ki artık zamanı doldu, ben de sünnet oluyorum, bütün sevenlerimi sünnetime bekliyorum.*”
- “*Sünnet olacaksın dediler, beni nazlı büyüttüler. Mürvetimi görmek için, 7 yıl beklediler.*”
- “*Başa geldi çekilecek, fazlası var kesilecek. Sünnetime gelerseniz, tüm acılarım dinecek.*”

Bu dilsel seçimlerin çocukların isteksiz oldukları halde gerek dini vecibeleri yerine getirmek, gerekse adet ve gelenekleri sürdürmek için sünnet olmak zorunda hissettiklerini ve aileleri tarafından buna zorlandıklarını göstermektedir. Espriyi bir biçim hedeflenen bu davetiyelerde korkulacak bir durumda korkunun üstesinden gelinmesi yine erkekliğe atfedilen eril bir özellik olarak gösterilmektedir.

Hem korku unsuru hem dini kullanımlar içeren davetiyeler

Aşağıdaki korku unsuru taşıyan davetiye örneklerinin yine çocuğun ağzından yazıldığı görülmektedir. Bu örneklerde korku unsurunun yanısıra dini kullanımlara da başvurulduğu, ‘Allah’ın emri’ ‘Müslümanlığın şartı’ gibi ifadeler kullanılarak mecbur olma durumuna gönderimde bulunduğu görülmektedir.

- “*İki küçük yavruyuz, Ailesinin sünnet olacak oğluyuz. Acaba bu iş nasıl olacak, sevdiğimiz gelince her taraf neşe dolacak. Korkudan biraz rengimiz solacak, Allah nasip ederse sünnetimiz olacak.*”
- “*Annemle babam karar vermiş, çocukluk çağım sona ermiş, Allah'ın emri ne yapmalı, en iyi satırın altına yatmalı, teslim ol dedi bir ses, yardıma gelsin herkes. Teslimiz sünnetçi amca pes, ne olur acıtmadan kes. Bu törene dost ve akrabalar, katılsın herkes..*”
- “*Bahar değil yaz imiş, günlerim çok az imiş. Müslümanlığın ilk şartı, sünnet olmak farz imiş.*”

- “Ben de kararımı verdim, sünnet olmak ilk derdim. Bütün dostlar buyursun, sünnetçiye söz verdim.”

Korku unsuru içeren davetiyeler bölümünde görüldüğü gibi burada da korkunun tümcelerde açık ve örtük olarak verildiği görülmektedir. ‘Korkudan biraz rengimiz solacak’ tümcesi korkuyu açıkça ve doğrudan yansıtırken, ‘yardıma gelsin herkes’, ‘ne olur acıtmadan kes’, ‘günlerim çok az imiş’ şeklindeki kullanımlarda korku unsurunun örtük olarak işlendiği görülmektedir. Altı çizili sözcüklerde dini gönderimler ‘Allah’ ve ‘Müslümanlık’ sözcükleriyle yapılmış olup korku unsuru ve dini gönderimler bu örneklerde birlikte kullanılmıştır. Yine bu örneklerde, çocukların her ne kadar korksalar da, onlara bunun dini bir gelenek olduğu öğretildiği için sünnet olmak zorunda olduklarını düşündükleri görülmektedir.

Hem korku unsuru hem cinsiyetçi dil kullanımları içeren davetiyeler

Bütüncede yalnızca bir örnekte hem korku unsuru hem cinsiyetçi kullanım birlikte görülmektedir.

- “Ailemin tek oğluyum, babamın sağ koluyum, hey büyüklerim ben de *adam oluyorum*. Laf aramızda ya, biraz da korkuyorum. Bu mutlu günümüze sizleri de bekliyorum.”

Bu örnekteki ‘Adam oluyorum’ tümcesinde sünnet yine erkeklikle ilişkilendirilirken altı çizili sözcükte korku unsuru doğrudan korku sözcüğüyle yansıtılmıştır. Bu örnekte de çocuğun sünnet olunca erkek olacağını düşündüğü görülmektedir, sünnetin erkeklikle ilişkilendirilmesinin çocuk için gurur verici bir öge olduğu düşünülse de çocuktaki korku unsuru saklanmamıştır.

Cesaret unsuru içeren davetiyeler

Bütüncede az da olsa cesaret unsuru içeren örneklere rastlanmıştır. Daha çok cinsiyetçi kullanımlarla birlikte karşımıza çıkan cesaret öğeleri, tek başına yalnızca bir davetiyede görülmektedir.

- “Başıma giydim fes, aniden oldum prens, işte karşıdayım sünnetçi baba, *istediğin kadar kes*.”

Yalnızca bir davetiyede karşımıza çıkan cesaret unsuru ‘istediğin kadar kes’ tümcesiyle örtük olarak kodlanmaktadır.

Hem cesaret hem cinsiyetçi dil kullanımları içeren davetiyeler

Bütüncenin bu bölümünü oluşturan örneklerde cesaret unsuru cinsiyetçi kullanımlarla birlikte görülmektedir. Aşağıdaki iki örnekte de korkusuzluk ve erkek olmaya gönderimde bulunan kullanımlar vardır:

- “Öyle bir köprü ki geçmem gerek, Türk oğlu Türk’üm, *değilim ürkek*. Gelin görün olacağım sünnet, herkes bilsin nasıl olurmuş erkek.”
- “Kesiyorlar *gülüyorum*, kızlara müjde, delikanlı oluyorum. Akriba ve dostlarımızı sünnet düğününe bekliyorum.”

Bu örneklerde yine erkekliğin sünnetle ve cesaretle ilişkilendirildiği görülmektedir.

Diğer

Bütüncemizde bulunan tek bir davetiyede de sünnet işlemi hukuki bir eğretilme ile anlatmıştır:

- “Bugün benim mahkemem var, suçum erkek olmak, cezam sünnet olmak. Sünnetçi hakim oldu kirvemse savcı, kuruldu mahkeme, alındı karar. 2 Eylül 2007 Pazar günü infazım var.”

- “Annem babam tüm sevdiklerim çağrıldı bu infaza. Şahidim olsun tüm kızlar bu olaya.”

Erkek olmanın suç, sünnetin ceza ve infaz olduğunu söyleyen bu anlatım dini gönderimlere sahip örneklere ters düşecek özellik taşımakla birlikte “Şahidim olsun tüm kızlar bu olaya” kısmı kadın-erkek karşıtlığını ve sünnetin yine erkeklere özgü bir durum olduğunu sezdirmektedir.

5. Sonuç

Sünnet töreni davetiye metinlerinde davetiye türüne özgü olarak gerçekleştirilecek toplumsal olayın zaman, mekan, katılımcılar ve niyet gibi bağlamsal bileşenlerine ilişkin bilgiler dışında söylemsel bazı amaçlara hizmet eden dilsel seçimler yer aldığı gözlemlenirken yola çıkılarak yapılan bu çalışmada önsel tahmini destekleyen nicel ve nitel bulgulara ulaşılmıştır. Öncelikle nicel bulgulara bakıldığında, ‘davet etme’ işlevi dışında herhangi bir işlevi yerine getirecek bilgi içermeyen davetiye sayısının genele kıyasla oldukça küçük bir oranda olduğu görülmüştür. Söz konusu davetiyelerdeki dilsel seçimlerin sözcük ve sözcük öbeği düzleminde değerlendirilmesinden elde edilen nitel bulgulara göre ise bu metinlerin büyük bölümünde açık ve örtük olarak bazı söylemsel işlevlerin yerine getirildiği saptanmıştır. Buna göre metinlerde sünnete Allah’ın emri, dini açıdan bir farz, Peygamber’in adeti olma özellikleri atfedilmiş, sünnet erkekliliğin ölçütü, erkekliliğe adım atmanın gereği, cesaretin göstergesi olarak tanımlanmıştır.

Kısacası çalışmamızın bulgularından, kültürümüzde hem dini hem de geleneksel açıdan büyük önem taşıyan sünnet töreni çağrılarında üretilen metinlerin dini ve eril söylemin yeniden üretilmesine hizmet ettiği görülmektedir. İslam dininin bir şartı olmamasına karşın öyleymiş gibi kabul edilen sünnete tıbbi bir işlem olmanın ötesinde anlamlar yüklendiği, erkek olmanın bir ön koşulu olarak görüldüğü davetiye metinlerine açıkça yansıtılmaktadır. Yapılan dilsel seçimlerin toplum tarafından sünnet konusunda erkeklere yapılan baskıyı ve yüklenen sorumluluk duygusunu gerek espri yoluyla gerekse yücelterek güzellemeyi, bu yolla da meşru kılmayı hedeflediği görülmektedir. Bu noktadan hareketle, sünnet davetiyesi metinlerinin dini ve cinsiyetçi söyleme büyük ölçüde hizmet ettiği söylenebilir. Davetiye metinleri, sünnetin dini bir şart ve erkekliliğin ispatı için bir kanıt olması yolundaki ideolojinin yeniden üretilerek devamının sağlanması için bir araç olma özelliği taşımaktadır.

Davetiye metinlerinin yazarları her ne kadar matbaacılar gibi görünse de bu metinlerin üretimi bir arz-talep ilişkisine dayanmakta, dolayısıyla halkın genel tercihleri ve beğenilerini yansıtmaktadır. Ancak daha ayrıntılı olarak toplumun hangi kesimlerince hangi tür metinlerin tercih edildiğine ilişkin bir saptamanın ileri bir çalışma olarak sosyo-dilbilimsel bir çerçevede gerçekleştirilmesi düşünülebilir.

Kaynakça

Ahmed, S. M. (2019). Socio-Cultural Study of Written Invitation Cards in Iraqi Society. *Opcion*, 35, (89), 2899-2921.

Çinpolat, S. (2017). Yahudilik, Hıristiyanlık ve İslam’da Sünnetin Yeri. *Kırkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, (KİİFAD), 2017, Yıl II, Sayı III, 109-126.

- Çubukçu, H. (2005). *Düğün Davetiyelerinin Dili*. Uluslararası V. Dil, Yazın, Değişim Sempozyumu'nda sunulan bildiri. Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Dekkers, W., Hoffer, C. ve Wils, J.P. (2005). Scientific Contribution, Bodily Integrity and Male and Female Circumcision. *Med Health Care Philos*, 8(2), 179-191.
- Dereli, V. (2012). Arapça'yı Doğru Kullanmanın Kur'an'ın Anlaşılmasına Olan Etkisi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 34, 29-50.
- Ercan, S.A. ve Marsh, D. (2016). Qualitive Methods in Political Science. Hans Keman ve Jaap J. Woldendorp (Eds.), *Handbook of Research Methods and Applications in Political Science* içinde (s.309-320). Northampton: EdwardElgar Publishing.
- Fairclough, N. (1989). *Language and Power*. London: Longman.
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. London: Polity Press.
- Fairclough, N. ve Wodak, R. (1997). Critical Discourse Analysis. T. Van Dijk (Ed.), *Discourse as Social Interaction*. London: Sage.
- Faramarzi, S., Elekaei A. ve Tabrizi, H. H. (2015). Genre-Based Discourse Analysis of Wedding Invitation Cards in Iran. *Journal of Language Teaching and Research*, 6(3), 662-668.
- Hyland, K. (2009). *Academic Discourse*. London: Continuum International Publishing Group.
- İşeri, K. (2022). *Sözden Yazıya Dile Gelen Metin*. Ankara: Pegem Akademi.
- Jäger, S. (2001). Discourse and Knowledge: Theoretical and Methodological Aspects of a Critical Discourse and Dispositive Analysis. R. Wodak ve M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* içinde (s. 32-62). London: Sage Publications.
- Kadıoğlu, H. H., Aydın, İ. H. ve Bekiryazıcı, E. (2006). Dini ve Tıbbi Açından Sünnet. *Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, sayı: 25, 1-16.
- Karahan, F. (2005). Tür Çözümlemesi Yününden Düğün Davetiyelerine Yönelik Bir İnceleme. *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 22(2), 105-133.
- Kress, G. (1989). *Linguistic Processes in Sociocultural Practice*. Oxford: Oxford University Press.
- Lerman, S.E. ve Liao, J.C. (2001). Neonatal Circumcision. *Pediatr Clin North*, 48(6), 1539-1557.
- Oktar, L. (2002). Laik ve Anti-Laik Söylemlerde Biz ve Onlar Çatışması. S. Yağcıoğlu (Ed.), *1990 sonrası laik antilaik çatışmasında farklı söylemler: disiplinlerarası bir yaklaşım* içinde (s. 163-178). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Oktar, L. ve Cem-Değer, A. (2002). Gazete Söyleminde Kiplik ve İşlevleri. S. Yağcıoğlu (Ed.), *1990 sonrası laik antilaik çatışmasında farklı söylemler: disiplinlerarası bir yaklaşım* içinde (s. 65-77). İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.
- Ömür, F. (2012). Almancada ve Türkçede Davetiye Örneklerinin Biçim İçerik ve Dil İşlevi Açısından Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7(3), 1935-1958.
- Öztürk, O. (1973). Ritual Circumcision and Castration Anxiety. *Psychiatry*, 36(1), 49-59.
- Öztürk, O. (2004). *Kişilik Gelişimi Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Özyıldırım, I. (2001). Tür Çözümlemesi: Yönelimler, Yöntem ve Sınırlamalar. *Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 18(2), 67-78.
- Özyıldırım, I. (2010). *Tür çözümlemesi: Türkçe Metin İncelemeleri ve Karşılaştırmalar*. Ankara: BilgeSu Yayınları.
- Philips, N. ve Hardy, C. (2002). *Discourse Analysis: Investigating Process of Social Construction*. London: Sage Publications.

- Sawalmeh, M. H. (2015). *Ceremonial Arabic Writing: A Genre-Based Investigation Of Wedding Invitation Cards and Obituary Announcements in Jordanian Society* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Huddersfield Üniversitesi.
- Sivash, E., Bozkurt, A.İ., Ceylan, H. ve Coşkun, Y. (2003). Gaziantep Bölgesindeki Anne Ve Babaların Sünnet İle İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışları. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 46, 114-118.
- Solomon, L.M. ve Noll, R.C. (2007). Male Versus Female Genital Alteration: Differences in Legal, Medical and Socio-Ethical Responses. *Gend Med*, 4(2), 89-96.
- Stillar, G. F. (1998). *Analizing Everyday Texts: Discourse, Rhetoric, and Social Perspectives*. London: Sage Publications.
- Swales, J. M. (1990). *Genre Analysis: English in Academic and Research Setting*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Şengül, H. Ve Bulut, A. (2018). Erkek çocuklarda yapılan sünnet ve hasta hakları boyutunun incelenmesi. *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, cilt 5, sayı 16, 10-12.
- WHO. (2008). Eliminating Female Genital Mutilation: An Interagency Statement. UNAIDS, UNDP, UNECA, UNESCO, UNFPA, UNHCHR, UNHCR, UNICEF, UNIFEM, WHO Geneva, Switzerland. Erişim adresi: http://www.unfpa.org/webdav/site/global/shared/documents/2008/eliminating_fgm.pdf. Erş. tar. 15.09.2023.
- Van Dijk, T. A. (2001). Discourse, Ideology and Context. *Folia Linguistica*, 1(2), 11-40.
- Van Dijk, T. A. (2015). Critical Discourse Analysis. <https://discourses.org/wp-content/uploads/2022/07/Teun-A.-van-Dijk-2015-Critical-discourse-Analysis.pdf>. Erş. tar. 25.01.2024.
- Wodak, R. ve Meyer, M. (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage.
- Yavuz, M., Demir, T. ve Doğangün, B. (2012). Sünnetin Çocuk Ruh Sağlığı Üzerine Etkisi: Gözden Geçirme Çalışması. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 23(1), 63-70.
- Yılmaz, Y., Özsoy, S. A. ve Ardahan, M. (2008). Annelerin Sünnet Hakkındaki Davranış ve Bilgi Düzeylerinin İncelenmesi. *Ege Journal of Medicine*, 47(2), 93-101.